

Ozveny spod Rakovaša

Spravodaj občanov Žitnej-Radiše

0,50€

1/2010

Nastala nám, ľudia, smutná hodina ...

Fašiangy

Fašiangy, fašiangy, sviatky veselosti,
vtedy sa vyskáče každý do sýtosti.
Mládenci po dedine chodia, spievajú,
kde prídu do domu všetkým zavinsujú.
Gazdom aby mali len dobrú úrodu,
do roka nech vydajú dievku mladú.
Gazdinám jas nech sliepky dobre znášajú,
celý rok nech v dome kopy vajec majú.
Gazdiná sa zvrtna a takto im riekne:
za to vinsovanie ďakujem vám pekne.
Gazda z fľašky do pohárikov naleje,
za to vinsovanie vypime na zdravie.
Mládenci vypijú pekne poďakujú
a veselým spevom z domu odchádzajú.

Autor: Michal Hrčka

Foto: Peter Škultéty,
Miroslav Škultéty ml.

Fašiangy 2010 u nás

FAŠIANGY- symbol veselosti, zábavy, hodovania a pitia. Taká tradícia je i v našej dedinke menovanej Žitná- Radiša. Dňa 13.2.2010 sa v našej obci uskutočnil smútočný sprievod na počesť našej milovanej, zosnulej basy. Všetky masky sa v hojnom počte zišli v hornej časti Žitná u pána farára Škultétyho, ktorý viedol celý sprievod pozdĺž obce. Zosnulú basu ťahal poník na voze. Sprievod sprevádzali Napoleonovi vojaci s delom, ktorí strieľali salvy na počesť úmrtia basy.

Ľudia prispievali rôznymi darmi, ako sú napríklad šišky, vajcia, slanina, peniaze... Počas sprievodu hrala dychová hudba Boboťanka, aby trochu rozveselila smútočnú atmosféru. Celý sprievod sa tiahol až po koniec Radiše. Vo večerných hodinách sa konala zábava a posledná rozlúčka z našou drahou, milovanou basou.

Veronika Botková a Michaela Bašková

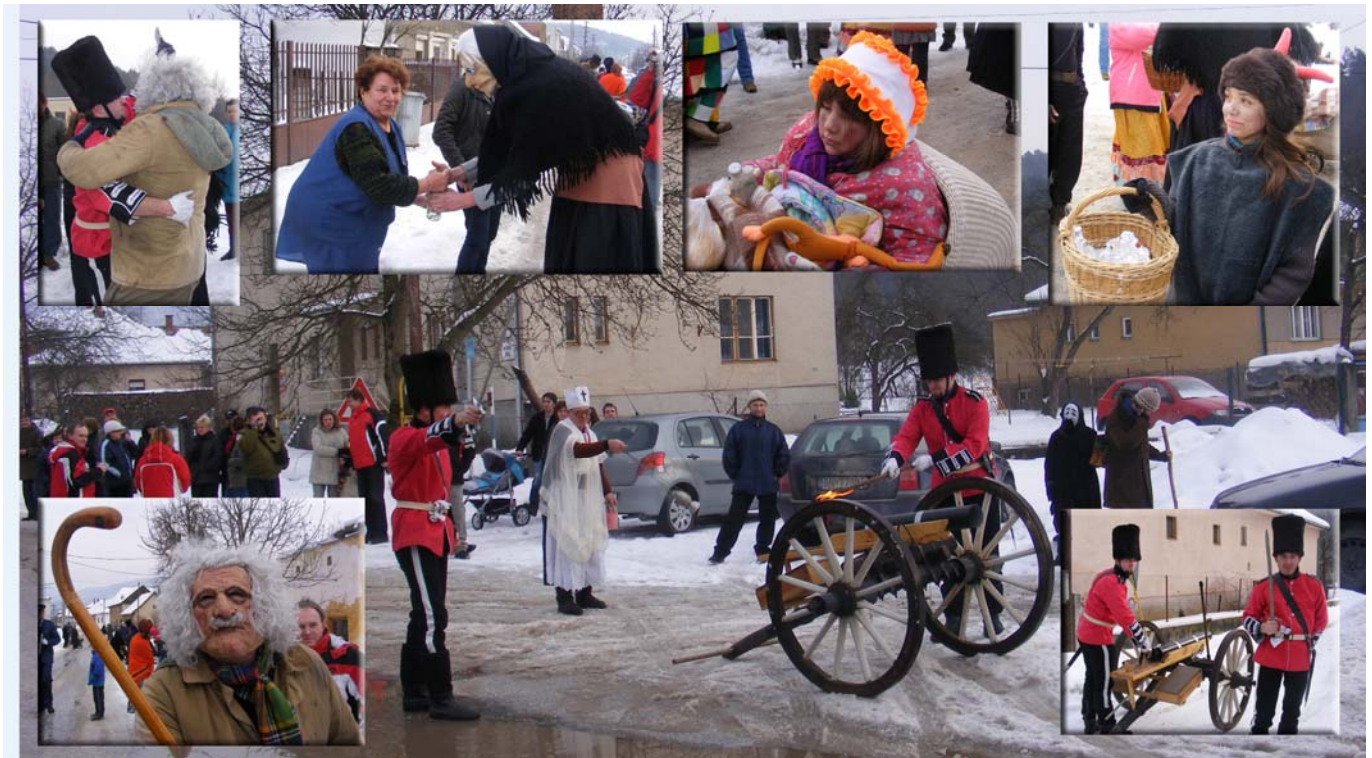

Foto: Peter Škultéty

Výbor Dobrovoľného hasičského zboru vyjadruje touto cestou poďakovanie všetkým maskám, ohavám a príšerám, ktoré sa zúčastnili maškarného fašiangového sprievodu, ďalej všetkým, ktorí svojimi naturálnymi či peňažnými darmi tento sprievod podporili, a nakoniec všetkým, ktorí sa akoukoľvek mierou podieľali na organizovaní Fašiangov 2010 v našej obci.

Výbor DHZ v Žitnej-Radiši

FAŠIANGY KEDYSI A DNES

Fašiangové obdobie sa začína po Troch kráľoch a končí 40 dní pred Veľkonočnou nedeľou.

Starý cigán Ičo kedysi o nich žartom hovoril: "Vánoce to sú neni žánne svátky, lebo vtedy iba z kostola do kostola, ale Fašiangy to už áno, vtedy len z krčmy do krčmy". Faktom je, že Fašiangy vždy boli symbolom radosti a veselosti, maškarných plesov a zábav a končili pochovávaním basy. Z ústnych podaní sa dozvedáme, že v Žitnej sa Fašiangy začínali na Tučný štvrtok, kedy okrem bežnej stravy sa jedla aj slanina či varená klobása. V nedeľu na obed boli šišky alebo fanky. V tento deň

chodil po domoch nočný vartáš s ražňom a vinšoval veselé Fašiangy. Keď zavinšoval, vyskočil "Hopsa Fašiangy" - aby gazdinej narástli vysoké konope. U bohatších gazdov dostal na ražeň aj kus slaniny. V utorok bol sviatok, vtedy sa svätilo a potom už bol pôst.

V r. 1947 vtedajšia učiteľka MŠ Darina Višná spoločne s miestnou mládežou zorganizovala cez obec maškarný sprievod. Maskami boli väčšinou mládenci prezlečení do ženských šiat. Sprievod predstavoval svadbu nevesty Mariše a ženicha Gabriela vyšiel z horného majera a v krčme u Ondreja Hanku sa konala svadba. Farárom bol Kušnier Ján, ktorého volali tata predný.

Podobné podujatie bolo u nás v r.1950, maškarný sprievod predstavoval kočovních cigánov, prešiel po dedine a skončil kde inde než v krčme. V 1954 roku miestni mládenci Kušnier Ondrej ml., Hanko Milan - Šišmiš, Hanko Emil, Hrebíček Rudolf, Zajac Miroslav, a ďalší pripravili na Fašiangy nielen sprievod ale aj obrad pochovávania basy. Pohrebný obrad sa vykonal v krčme u Ondreja Hanku. Basu na tento účel zhotovil stolár Milan Škultéty.

V ďalších rokoch sa pochovávanie basy konalo pod patronátom TJ Sokol a ešte neskôr až doteraz pod patronátom hasičov.

Alena Kušnierová

Oznamy obecného úradu:

1. Cenník na dopravné prostriedky obce nasledovne :

Autobus		
❖ 0,90 EUR/km	– pre cudzie subjekty	❖ 1,10 EUR/km – pre cudzie subjekty
❖ 0,85 EUR/km	– pre občanov obce	❖ 1.- EUR /km – pre občanov obce
❖ Dohodou	– pre obecné organizácie	❖ 16 EUR – hodinová sadzba pre cudzie subjekty
❖ 2,60 EUR/hod.	– čakanie	❖ 8 EUR – hodinová sadzba pre občanov obce
		❖ 2 EUR/hod. – čakanie pre fyzické osoby (nakládka, vykládka)
LIAZ		
❖ 1,15 EUR/km	– pre podnikateľov	❖ 3,40 EUR/hod. – čakanie pre právnické osoby

2. Zateplenie KD :

Koncom mesiaca marec 2010 sa začnú práce na zateplení KD v obci. Predpokladaný termín ukončenia prác je do 2 mesiacov.

3. Obecný úrad upozorňuje občanov na zvýšené nebezpečenstvo požiarov v jarných mesiacoch zapríčinených hlavne vypaľovaním suchej trávy. Uvedený problém bude aj pod drobnohľadom DHZ v obci, ktorý bude vykonávať kontroly zamerané na porušovanie požiarnych predpisov.

4. Výmena propán - butánových fliaš na Obecnom úrade:

- ❖ Utorok 10.00-12.00 hod.
- ❖ Štvrtok 15.00-17.00 hod.
- ❖ Sobota 8.00-10.00 hod.

Zodpovedný pracovník: Viktor Viktorín, Žitná-Radiša č.d. 7, tel.: 0915 660 426

5. Obecný úrad želá všetkým občanom krásne a príjemné Veľkonočné sviatky.

Krátka správa

V utorok 9. marca 2010 vo večerných hodinách bol v blízkosti potoka Radiša v časti obce KANADA spozorovaný požiar suchého rákosia a trávy. Ihneď po spozorovaní boli zalarmovaní členovia DHZ v našej obci, ktorí v krátkom čase, ručnými hasiacimi prostriedkami, požiar uhasili. Lokalizácie požiaru sa zúčastnilo 9 ľudí z toho 6 členov DHZ.

Obec Žitná-Radiša: Obecný úrad v Žitnej-Radiši č. 105, 956 41 Uhrovec, tel., fax : 038/7694421,
e-mail: ou@zitna-radisa.sk, úradné hodiny: Po-Pia: 7:00-15:30

Starosta obce

Obecná knižnica informuje

Knižné novinky

Jozef Banáš: Zastavte Dubčeka - Príbeh človeka, ktorý prekážal mocným spracoval autor do pútavého románu. Podáva zaujímavé fakty zo súkromného života Dubčekovcov, stretávame sa tu s menami ľudí z blízkeho okolia, opísané sú tu aj nám známe miesta. Podrobne zachytáva vtedajšiu

spoločensko - politickú klímu.

Katarína Šajbanová: Bublina - Strhujúci román mladej autorky, v ktorom právnička Edita objaví v sebe obrovskú odvahu zanechať doterajší spôsob života a odchádza hľadať do zahraničia svoju nezvestnú sestru.

Dominik Dán: Mucha - Napínavý román zo súčasnosti. Pri jazere v blízkosti hlavného mesta sa nájde telo zavraždeného mladého dievčaťa. Od vraždy uplynul dlhý čas a stopy po páchatel'ovi zmizli. Všetky okrem jednej nepatrnej, ktorú zanechala muchu.

Chráňme Zem - Pútavá kniha ponúka malým čitateľom komplexné informácie o životnom prostredí. Prehľadný text je doplnený fotografiami a vtipnými kresbami.

Elena Slobodová: Zlatá reťaz - Rozprávky, príslovia, porekadlá, hádanky, pranostiky, veršovanky, vyčítanky, hry, koledy a spievanky pre najmenších, ale i väčších

Divy Slovenska - Objavte ich v unikátnych fotografiách a textoch ktoré sa usilujú vystihnúť Slovensko v celej jeho mnohotvárnosti. Každá zo stovky ilustrovaných dvojstránok predstavuje niektorý región Slovenska.

Alena Kušnierová

Jar prichádza

Zima svoj trón opúšťa,
slnko hreje viac,
sneh sa rozpúšťa.

Onedlho prvá snežienka spod snehu vykukne,
a jarné upratovanie zasa vypukne.

Zimné dni sa veru krátia,
lastovičky sa k nám vraciajú.

Jar ovládne celý svet,
kam sa pozrieš samý kvet.

Emma Kušnierová

ODPADY A NAKLADANIE S NIMI V NAŠEJ OBCI

Odpadom nazývame všetko to, čo sa nám zdá nepotrebné a chceme to odstrániť. Jeho opätovné využitie - recyklácia šetrí prírodné zdroje, znižuje spotrebu energie, znižuje znečistenie prostredia v ktorom žijeme. Neuvážene nakladanie s odpadom zaťažuje životné prostredie či už nepriamo zamorením vody, pôdy, vzduchu, skládkami a spaľovňami, vyplytvanou energiou či nárastom zbytočnej dopravy.

Nakoľko rôzne druhy odpadov sa aj rôzne spracovávajú, jednou z priorit nakladania s odpadom je jeho separácia / triedenie /. Na Slovensku je do separovaného zberu zapojených už asi 88 % miest a obcí vrátane našej, ale od budúceho roku budú všetky mestá a obce povinne separovať 5 druhov odpadu: papier, sklo, plast, kovy a biologicky rozložiteľný odpad. Táto povinnosť vyplýva z nášho vstupu do EÚ ktorá kladie dôraz na predchádzanie vzniku odpadov a ich maximálne zhodnocovanie. Separovanie odpadu prináša nielen ekologický ale aj ekonomický efekt, napr. naša obec za separovaný odpad platí iba symbolické čiastky, ďaleko menej ako za komunálny. Nebudem vás zaťažovať číslami o miliónoch ton odpadov, tento článok vám má poskytnúť informácie ako najúčelnejšie naložiť s akýmkoľvek odpadom v našej obci, aby ste ho nemuseli vyvážať napr. niekde na čiernu skládku do prírody. Do separovaného zberu sa môže zapojiť každý občan našej obce.

Komunálny odpad - je to bežný domáci odpad.

V našej obci by mali mať všetci občania smetné nádoby, kde by tento komunálny odpad mali sypať. Smetné nádoby sa vydávajú na Obecnom úrade. Vývoz komunálneho odpadu zabezpečuje firma TEDOS s.r.o. z Bánoviec n. Bebr. V zimnom období raz týždenne v stredu, a v letnom období raz za dva týždne taktiež v stredu. Zmena z letného na zimné obdobie a naopak nakoľko nie je vždy v rovnakom termíne,

býva vyhlasovaná miestnym rozhlasom, ale býva obyčajne v mesiacoch apríl a október. Občania ktorí majú smetné nádoby vo dvore nech si ich vo vývozné dni prinesú čo najbližšie k cestnej komunikácii.

SEPAROVANÝ ODPAD:

Papier - zatiaľ sa v našej obci neseparuje.

Plasty - separácia plastov sa v našej obci vykonáva. Občania, ktorí vytriedia plasty nech ich dajú do plastových vriec na to určených a prinesú zatiaľ na jediné zberné miesto v našej obci, na dvor pri kultúrnom dome, odkiaľ ich raz mesačne odváža auto zbernej firmy. Vrecia musia byť navrchu riadne zaviazané, aby sa odpad nesypan. Nakoľko obecný úrad platí firme podľa počtu odvezených vriec, je dobrý plastový odpad / napr. PET fľaše / čo najviac stlačiť, zlisovať, aby zabrali čo najmenší objem. Prázdne vrecia je možné si zakúpiť v obchode, príp. prísť si vyzdvihnúť na Obecny úrad. Do plastového odpadu patrí: plastové obaly z nápojov a iných potravín, z kozmetiky a čistiacich prostriedkov, plastové vrecia, obalové fólie, prepravky, rôzne úlomky plastov z domácností a pod. Nepatria sem plastové obaly so zvyškami chemikálií, pneumatiky a pod.

Sklo - tiež patrí medzi separovaný odpad. Sklo sa hádže do kontajnerov na to určených a vyváža sa raz mesačne. V našej obci sú tri zberné miesta: v časti Žitná pred predajňou Coop Jednota, v časti Žitná pred obytným domom č. p. 74, v časti Radiša pred bývalou predajňou Coop Jednota. Pripravuje sa zberné miesto na cintoríne v časti Žitná, kvôli množstvu kahancov.

Elektroodpad - patria sem všetky druhy elektrospotrebičov a vyváža sa dvakrát ročne. Zberné miesto je na dvore vzadu za kultúrnym domom. V tomto roku bude vývoz 22. apríla a 21. októbra. Obecny úrad vývozný deň oznamuje tri dni pred ním vyhlásením v miestnom rozhlase. Nakoľko tento druh odpadu sa vyváža iba dvakrát ročne, Obecny úrad žiada občanov, aby nepotrebné elektrospotrebiče priniesli pred vývozom, nie po ňom, pretože by tam následne pol roka zavádzali.

Kovový odpad - je možné ho buď individuálne zaviezť do zberne v Bánovciach n.Bebr., alebo odpredať priamo výkupcom ktorí prichádzajú do našej obce. Kto chce podporiť hasičov, nech odovzdá kovový odpad im. Pravidelne na jeseň každý rok vykonávajú zber po obci.

Cintorínsky odpad - na cintorínoch v oboch častiach obce sú pristavené kontajnery, ktoré by mali slúžiť iba na odpad z hrobov. Stalo sa totiž že tam boli vyhodené časti nábytku, matrace a pod. Tým sa kontajner rýchlo zaplní a hrobový odpad sa vyhadzuje vedľa. Ten kto si však už ozaj nevie rady s veľkým odpadom a vyhodí ho do kontajnera, nech ho aspoň rozdelí na čo najmenšie kusy, aby bol skladnejší.

Ostatný odpad - napr. pneumatiky, batérie a pod., tento odpad je riešený individuálne priamo s p. starostom.

Všetky termíny vývozov separovaných odpadov sú vyvesené pred OÚ v Žitnej-Radiši.

Veríme vážení občania, že tento článok zlepšil Vašu informovanosť o nakladaní s odpadmi. Pokiaľ by ste však mali na túto tému ďalšie otázky, informujte sa priamo na Obecnom úrade v Žitnej-Radiši.

Ivan Kušnier

Fašiangy

"Hurá, jar sa začína", kričí Herold.
Na Fašiangy sa konal veľký sprievod.
Zúčastnili sa ho ľudia z celej dediny,
šli s nimi v sprievode aj rôzne mašiny.
Delo silno strieľalo,
všetkých až natriasalo.
V starom koči sedí Biba,
veru jej tam nič nechýba.
Má aj starostlivú mamu,
a pri sebe fľašu rumu.
Príde ku nej čierna žena,
nie je to nik, iba Ema.
Prezlečená za mačku
mala cukrík vo vačku.
Boli tam aj iné dámy,
s nimi aj veselí páni.
Všetci sa tam tešili,
pokým všetko nevypili.

Aneta Kušnierová

Budú mať pamätník?

Bol som oslovený napísaním príspevku do novin ktoré práve držíte v rukách. Z tohto dôvodu využívam priestor na kontakt so staršími spoluobčanmi, kde prosíme o pomoc. V archívoch sa nachádzajú záznamy z 1sv. vojny, kde niektoré sa zachovali neúplne a veľmi dôsledne pracovala cenzúra na ministerstve obrany vo Viedni. Podľa odhadov verejnej odbornosti až 1100 cenzorov a preklad bol v 23 svetových jazykoch. Zatiaľ nemáme spoľahlivé zdroje z tohto obdobia a nie všetko sa dá nájsť na internete. Výber článku je naša biela história, písaný v mesiaci kedy pred desaťročiami skončila 1.sv vojna 11.11.1918, tvrdá maďarizácia. Je to návrat aj k pamiatke na zosnulých, kde cintoríny rozkvitli farbami kvetov a zapálených kahancov. Bohužiaľ pridliho nezapaľujeme ani symbolickú sviečku padlým rodákom v tejto vojne, nemáme zaznamenané ich mená. Každoročne sa stretávame na oslavách oslobodenia obce SNP pri pamätníku na rázcestí obce, ktorej útrapy v pamäti majú najstaršie generácie. Odhaľujú sa

nové pamätne tabule partizánom, obetiam holokaustu, opravujú náhrobníky, kríže premenovávajú sa ulice, pritom sa zabúda na osobnosti z minulosti ako aj na legionárov. Spočítal niekto v mikroregióne Uhrovská dolina koľko pomníkov, pamätných tabúl, ocenení obciam za odboj je venovaných práve 2.sv vojne alebo 1sv. vojne vymenovaných obciach Žitná – Radiša, Kšinná, Závada pod Čiernym vrchom, Omastinná, Uhrovské Podhradie, Horné Naštice a Miezgovce. Jediný pamätník, kamenný pomník v tvare míny sa nachádza v Uhrovci. Bol postavený v r.1915 s Maďarským nápisom. Kto sú padlí vojaci s vyrytými menami, kde sa narodili, v Uhrovci alebo v okolí panstva? Na pamätníku na západnej strane je nápis citujem úvod v preklade: „Zai Uhrovec a okolie padlým hrdinom ich oddanosti sme postavili tento pomník“(monografia Uhrovec r. 2007 strana158). Nežijú už generácie, ktorým sa hlboko vryl do pamäti začiatok vojny 28. Júla 1914, vyhlásená všeobecná mobilizácia 31. Júla 1914, kde do boja boli povolaný schopný muži do veku 37 rokov. Koľko náreku bolo po okolitých dedinách a lazoch si nevieme vôbec predstaviť. Z našej obce bolo postupne povolaných 64 mužov, zažili krutú vojnu, niektorým nebolo dopriate mať rodinu pre svoj mladý vek. Na fronte bojovali pod cudzou zástavou za „cisára pána“, stratili najcennejšie - svoje životy. Počet padlých slovenských vojakov sa uvádza do 70 tisíc, zmrzačených 61 680, vdov 42 714. Je to dlhý zoznam mŕtvych mien, medzi nimi je aj 12 mien z našej obce. Je najvyšší čas vzdať im **zaslúženú úctu**. Nevieme kde sú pochovaní v spoločných masových hrobách po bojiskách v Európe? To už nezistíme. Nezachytíme ani spomienky nežijúcich starčekov sediacych na lavičkách v tieni stromov, v jeseni v teplých sušiarňach pri sušení ovocia.

Ako môžete pomôcť?

Po domácnostiach sa nachádzajú staré nábožné knihy, spevníky, Funebrále a Kancionále. Tam sa

zapisovali narodenia a úmrtia, alebo máte neznáme písomnosti napr. úradné oznámenia, úmrtia a zvolávacie lístky. Tu vidím priestor z rozprávania spomienok. Ako môžem pomôcť? Na cintorínoch v obci som zapísal rôzne priezviská, ktoré zanikli ako nápovedu.

Radiša: Kalač, Patro, Antala, Lojška, Puchor, Habáň, Turek, Srnec, Križan, Masaryk, Plagáň, Globan, Švikruha, Drevený, Boďo, Petre.

Žitná: Kulifay, Krajčie, Ducho, Lahký, Pavle, Hlaváč, Juran, Švelka, Šuta, Mikuš.

Židovská komunita: Salzer, Bierman, Cimblér, Welwárt, Kun.

Rómovia: Šaray, Rác, Žigmund. Sú to priezviská v obci, ktoré spomínate. Tak ako zostávajú v pamäti padlí vojaci 2.sv. vojny, nech vystúpia vojaci z anonymity z 1.sv. vojny.

Tento menný zoznam padlých vojakov je zdôrazňujem neúplný, oficiálne nepotvrdený: Ján Hanko, Štefan Kušnier, Štefan Michale, Ján Botka, Jozef Kohuš, Habáň, Štefan Neština, Štefan Hanko.

Potvrdené máme len padlého Jána Hanku, narodeného 1.1.1890, †15.5.1915. Bol prvorodený zo 7 detí. Zahynul niekde na východnom fronte pri vojenskej operácii začatej 2. Mája 1915 na severnom úpätí Karpát, západne od Jasla. Mal brata Ondreja nar. 1901, †1940, podľa ústneho podania umrel na zranenie z vojny. Pochovaný na cintoríne filia Žitná. Má tam náhrobník s fotografiou. Ján Hanko bol odvedení k 71. pešiemu pluku do Trenčína. Prezývku mal Garaje, ktorá vznikla cca 200 rokov dozadu, keď sa priženil do tejto rodiny.

Ako vypadá archívny zápis, kde chýbajú najzákladnejšie údaje ako dátum narodenia a obec. **HABÁN JOZSEF, INFL. Kv. Lir. Nr. 31.1. Komp. Ungarum. Verwundet** (zranený).

Preto prikladám vloženú prílohu, do ktorej napíšete mená alebo iné údaje. Každá indícia nám pomôže. Prílohu môžete odovzdať na OU Žitná – Radiša, Ing. Rudolfovi Gerbelovi, alebo kronikárke obce.

Doplnenie k článku: Budú mať pamätník?

Po Štefanovi Kušnierovi, prezýnom Dolný, zostali tri siroty: dievčatá, Anna, Zuzana, Mária. Tento Štefan Kušnier mal brata účastníka 1.sv. vojny, ktorý umrel na Španielsku chrípku v Rusku.

Uvediem niektoré mená padlých vojakov, ktorí narukovali do 71. pešieho pluku:

- ❖ Krajcso Štefan, Laf. Rgt. Nr. 71. 14. Komp. Zomrel: 23. 9. 1914
- ❖ Csukan Michael, Ers. Ref. IR. Nr. 71. 9. Komp. Verw. Zomrel: 14.10.1914 na zranenie
- ❖ Csukan Michael, Inf. IR. Nr. 71. 7. Komp. Verw. Zomrel: 14.10.1914 na zranenie
- ❖ Csukan Štefan, Gefr. IR. Nr. 71. 9. Komp. Verw. Zomrel: 14.10.1914 na zranenie

Podľa rozprávania nášho najstaršieho občana, medzi padlými je aj jeden róm z obce Žitná, spomenie si niekto?

PRÍLOHA k článku Budú mať pamätník?

Poradové číslo	Meno, Priezvisko	Dátum narodenia	Obec	Padol
1	Ján Hanko	1.1.1890	Žitná	15.5.1915 Rusko
2	Štefan Kušnier	?	Žitná	? Rusko
3	Štefan Michale	?	?	?
4	? Škultéty, zmienka ako padlý	?	?	?
5	Ján Botka	1894	nar. Kšinná, Žitná	1918 Albánsko
6	Jozef Kohuš	?	Radiša	1918 Pijava, Taliansko
7	? Habán	?	Radiša	1918 Pijava, Taliansko
8	Štefan Neština	?	Radiša	?
9	Štefan Hanko	?	Radiša	?
10	Peter Čukan	?	nar. Radiša	?

Jaroslav Kohút st.

J A R

Jar je krásne ročné obdobie, ktoré sa vyznačuje najmä krásnou, sviežou a čistou prírodou obliekajúcou si jasnozelené šaty. Všetky stromy sa postupne prebudia z dlhého zimného spánku a vydajú sa do nového života. Aj v lese medzi zvieratami sa prebúdzajú život a je to aj počuť. Najviac počuť vtáky, ktoré svojím prekrásnym spevom vyjadrujú radosť z prichádzajúcej jari. Sneh sa topí a postupne celý mizne z povrchu. Na oblohe miznú oblaky a vykúka teplé jarné slniečko. I keď občas zaprší, ľudom to už nekazí náladu. Aj oni sú k sebe milší. Aj preto je jar najkrajšie ročné obdobie.

Aneta Kušnierová

Z histórie obce

Úvahy o pôvode názvu obcí Žitná a Radiša

V brožúrke Žitná - Radiša, vydanéj v roku 1995 pri príležitosti 750. výročia vzniku obce Žitná, je uvedený aj názor

na pôvod názvu obce Žitná, prevzatý z Kroniky obce Žitná- Radiša,¹ kde sa doslovne píše: „Názov Žitná chronologicky, čiže podľa slovného pôvodu znamenal osadu, ktorá sa vyznačovala pestovaním obilia, žita, ktorým sa v tomto kraji rozumie druh obilniny, zvaný v spisovnom jazyku pšenica. Slovo žito je príbuzné so slovom žiť, žijem. Žito značilo Slovanom pôvodne to, z čoho sa žije, živinu, výživu“.

Bude správne, keď sa uvedené tvrdenie posúdi zo širšieho hľadiska, na základe zváženia viacerých skutočností, ktoré existovali pri vzniku názvu obce. Názvy obcí sa často volili na základe charakteru územia daného chotára, na ktorom hospodárili alebo v ktorom sa usadili prví osadníci. Niekedy sa názov prevzal podľa názvu zakladateľa a majiteľa majetku (*villa Ben, fily Wenzislow, Zamarovce od nemeckého prisťahovalca Zamarru*), od najviac produkovaných poľnohospodárskych a iných produktov, výskytu zveriny, národnosti strážnych jednotiek (*villa Vgrough*) alebo podľa iných, rôznych charakteristických prvkov.

Keď chceme posudzovať pôvod vzniku názvu obce Žitná, nemôžeme vychádzať z jej súčasného názvu, ale z názvu uvedeného v prvej písomnej zmienke z roku 1294 „SYTHNA“, ktorý vydržal celých 200 rokov, až do roku 1493, kedy sa už uvádza ako oppidum Zythna.

Podobný názov Sitná sa objavuje už v Biblii - Prvá kniha Mojžišova - Genesis, 26. kapitola - Izák v Geráre. Zmluva s Abímelechom „A služobníci Izákovi kopali aj na tej doline a našli tam studňu živej vody. Ale pastieri z Gerára vadili sa s pastiermi Izákovými a vraveli: To je naša voda. A tak nazval meno studne Esek (zvada), lebo sa vadili s ním. Potom vykopali druhú studňu a vadili sa aj o tú, a preto nazval jej meno Sitna“ (protivenstvo, v nemčine Sithna, v iných jazykoch aj Sitnah). Odvodzovať názov obce od tohto biblického názvu studne by bolo pre bohatú prítomnosť vody a prameňov v údolí síce možné, ale veľmi odvážne, pretože názov vznikol už v dobe, keď o biblii v týchto oblastiach asi málokto vedel.

Najvierohodnejšou možnosťou pôvodu názvu obce podľa jeho prvotného znenia „Sythna“, je odvodenie jej slovného pôvodu od charakteru územia, v ktorom vznikla. Na sútoku potokov Radiša a Omastiná bolo močaristé územie, preto sa aj neskôr nad Žitnou vybuďovali rybníky, v blízkosti ktorých pravdepodobne bola osada Močiarnik. Na tomto močaristom území rástlo sítie alebo sitina, vysoká tráva rastúca obyčajne v mokrej pôde. Takáto tráva rastie ešte aj v súčasnosti v niektorých lokalitách v okolí obce, napr. pri bývalých močidlách. Prvých osadníkov alebo len užívateľov polí, ktorí sem prichádzali z nižších oblastí toku Radiše, najmä z Uhrovca, preto

pravdepodobne napadlo nazvať tento chotár podľa charakteristického porastu v jeho veľkej časti *Sitina* alebo *Sítne*. V maďarskom prostredí a v písomnom styku latinčinou sa toto pomenovanie vyjadriť práve názvom Sythna, Sythne, (*Sitňa*, *Sítne*), používanom až do roku 1493.

Podobný názov sa v stredoveku používal aj na označenie hradu a vrchu Sitno. V historických mapách zo 16. storočia uvádzajú podobu *Sitno* (alebo pomaďarčenú podobu *Szitna*), Laziova mapa z roku 1556 (*Zytina*) a Sambuccova mapa z roku 1556 (*Sitna*), v rokoch 1598 a 1599 sa názov hradu Sitno uvádza *castrum Zytina, ad Zythnya*, v roku 1602 sa majetky hradov Sitno a Čabrad zapisujú v spoločnom urbári ako *Zythnia et Chabrag*. Z roku 1561 pochádza kópia (neoverená), napísaná pre komisiu na hodnotenie zástavby hradu Čabrad a Sitno (*Chabragh et Zythna*) v Honte spracovaná Jánom Krusytom, v ktorej sa hrad pomenováva *Zythna* ale aj *Zythana* (*Szitnya*). Z roku 1381 je listina o zmene majetkov nazývaných Mauch v dedine nazývanej Sithna (*possessio Mauch nuncupata in villam Sithna vocitatum*). V tejto listine sa spomínajú aj jobagióni z tejto dediny (*Iobaggionis de Sithna*), pravdepodobne sa tiež jedná o Sitno.⁵ Ján Kollár o názve Sitna tiež usudzoval, že súvisí so starobylými slovanskými slovami *sitina*, *sítie*, ktoré označujú druh trávy (rod *sitina* Juncus), s ktorými súvisia aj slová *siet'*, *osídlo*.²

Názov Sythna, Sythne, preto vychádza skôr zo sitiny než z žita. Pri príchode prvých osadníkov, ktorí dali chotáru a základom osady pomenovanie, ešte nebol dôvod nazvať obec (alebo vtedy len usadlosť, statok, majetok či pozemok) podľa žita (pšenica), pretože tu v tej dobe nič podobného nerástlo. Navyše táto oblasť je na pestovanie pšenice (žita) málo výhodná a v období vzniku obce a jej názvu sa tu určite nepestovalo. Potvrďuje to aj Lajos Thalóczi v knihe

Barón František Zay z Čemeru 1505-1570, kde charakterizuje majetok hradu Uhrovec v uvedených rokoch, že tu *hrozno ani pšenica nerastie*.³ Charakteristickejším znakom pre názov obce preto bolo naozaj sítie, sitina, ktorá sa tu hojne rozprestierala a znepríjemňovala podmienky pre výstavbu domov a poľnohospodárske práce.

Názov obce Žitná sa prvýkrát písomne spomína v roku 1294 ako possessio Sythna, kedy sa stala súčasťou panstva Matúša Čáka Trenčianskeho. Už v tej dobe zastávala úlohu podhradía hradu a bola v nej až do vzniku osady Podhradie v roku 1481 ubytovaná väčšina tých, čo sa podieľali na zabezpečovaní hradného života. Spočiatku sa teda obyvateľstvo poľnohospodárstvom zaoberalo menej, viac vykonávalo rôzne služby pre panstvo na hrade. Až po vytvorení Podhradía a najmä po prechode panstva z hradu do kaštieľa v Uhrovci sa skončilo plnenie týchto povinností a občania sa museli začať viac zameriavať na poľnohospodárstvo a rôzne remeslá.

Podľa toho je možné dedukovať, že pestovanie obilnín sa hromadne rozšírilo až neskôr, najmä keď sa skončilo pôvodné určenie obce ako podhradía hradu Uhrovec. V tomto období sa v písomnom styku v roku 1493 prešlo od pôvodného názvu Sythna na Zythna, určite to však nebolo spojené s pestovaním žita. Aj v ďalšom období sa v názvu obce zachovalo písmeno Z, zabudlo sa na pôvodný názov, čo naozaj v súčasnosti navádza na odvodzovanie pôvodného názvu od slova žito (Žitná). Od pšenice (žita) je takto odvodený aj maďarský názov obce Buzás (búza v preklade znamená pšenica), používaný v 19. storočí za Rakúsko-Uhorskej monarchie. Z tohto názoru chybne vychádzal v roku 1988 aj Vlado Uhlár, ktorý v časopise Slovenská reč píše: „Pri Uhrovci je odrazom poľnohospodárskych pomerov názov dediny Žitná (r. 1295 Sythna)“.⁴

Málo pravdepodobná je ďalšia možnosť, že názov pochádza zo staroslovienskeho mena možného zakladateľa, ktoré mohlo byť Sitňa. Odvodzovať názov od pretiekajúceho potoka nie je možné, pretože vtedy určite ešte žiadne pomenovanie nemal. Rieka Žitava (*Sitoua*) naozaj existuje, ale niekoľko desiatok kilometrov od Žitnej.

Žitná je v dokumentoch doložená z roku 1294, 1295 ako Sythna, 1483 ako Sythne, 1493 sa spomína ako poľnohospodárske mestčko oppidum Zythna, 1598 ako Zithna, 1715 ako Zitna, Zsittna, Búzás, 1799 a 1823 ako Zsitna, 1825 v pohrebnom poriadku Žitna, 1828 ako Zsittna, Zsitna, 1833, 1847 a 1851 ako Zsittna, 1873 a 1877 ako Zsitna, 1882 ako Zsittna, 1887 ako Zsittna (Zsitva, Zsitna), 1891 ako Zsittna, z roku 1910 ako Zsitna, Buzás, 1913 Buzás, 1961 ako Žitná – Radiša.

Pre zaujímavosť uvádzam aj výskyt rovnakého alebo podobného názvu obce v iných oblastiach. V zozname farností Bratislavsko-trnavskej arcidiecézy sa vo farnosti v Štefultove (časť mesta Banská Štiavnica) spomína osada Sitnianska (*Zythna*). Názvy obcí Žytina, Žytno, Zythna sa vyskytujú aj v Poľsku.

Základ názvu obce Radiša je pravdepodobne odvodený od názvu potoka, ktorý cez ňu preteká a ktorý bol asi, podobne ako Rokoš (*Rokus*), pomenovaný skôr, než obec Radiša vznikla. Je možné, že tento názov pochádza od veľkomoravského mena Radoslav, Radoš. Radiša sa spomína tiež od roku 1294 ako Radis, doložená je z roku 1389 ako Radych, z roku 1481 ako Radysna, z roku 1598 ako Radissa, z roku 1798 ako Radisa, z polovice 19. storočia ako Radissa, z roku 1910 ako Radosa, z roku 1960 ako Žitná – Radiša, maďarsky Radosa alebo Radissa. Obec patrila panstvu hradu Uhrovec.

Lubomír Belan

Použitá literatúra

1. KUŠNIER Ondrej: *Kronika obce Žitná 1960-2006*. Rukopis. Obecny úrad Žitná-Radiša.
2. MAJTÁN Milan: *Sitno (Etzelberg) – Sitno*. In: Slovenská reč, časopis pre výskum slovenského jazyka, ročník 66 – 2001 číslo 2, Orgán Jazykovedného ústavu Ludovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. SLOVAK ACADEMIC PRESS, spol. s r. o., Bratislava, redakcia 813 64 Bratislava, Panská 26.
3. THALLÓCZI Lajos: *Csomori báró Zay Ferencz 1505-1570*. Budapest 1885.
4. UHLÁR Vlado: *Miestne názvy zo základu krás- a otázka kultových pohrebných miest*. In: Slovenská reč, časopis pre výskum slovenského jazyka, ročník 53 – 1988 číslo 6, Orgán Jazykovedného ústavu Ludovíta Štúra Slovenskej akadémie vied. SLOVAK ACADEMIC PRESS, spol. s r. o., Bratislava, redakcia 813 64 Bratislava, Panská 26.
5. Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis /IX/5./CCXC – An. Ch. 1381

Kútik pre hasičov

Hasiči bilancovali

Začiatok roku je obvyčajne čas na hodnotenie roku toho minulého. Aj členovia Dobrovoľného hasičského zboru v Žitnej-radiši sa v sobotu 16. januára 2010 tak ako každý rok stretli na báze celej členskej základne na svojom riadnom Výročnom valnom zhromaždení, aby zhodnotili svoju činnosť v uplynulom roku, pripomenuli si výsledky z hasičských súťaží, a vytýčili si plán hlavných úloh na rok 2010. Za účasti delegáta Okresného výboru Dobrovoľnej požiarnej ochrany v Bánovciach n.Bebr pána Petra Morávka, starostu obce Žitná-Radiša Ing. Rudolfa Botku a 48 členov DHZ otvoril toto Výročné valné zhromaždenie člen výboru Jozef Bežo st. a privítal hostí aj všetky členky a členov. Po privítaní si všetci účastníci uctili symbolickou minútou ticha pamiatku dvoch členov z radov dobrovoľných hasičov, ktorých sme v minulom roku vyprevadili na ich poslednej ceste, a to pána Štefana Tomašova z Uhrovca, dlhoročného člena OV DPO v Bánovciach n.Bebr. a predsedu DHZ v Uhrovci, a z radov nášho DHZ pána Milana Čukana, svojho času veľmi aktívneho a činného člena.

V ďalšej časti predniesol predseda DHZ v Žitnej-Radiši p. Michal Hanko hodnotiacu správu o činnosti DHZ v roku 2009. Ten vo svojej správe okrem výsledkov hasičských družstiev z hasičských súťaží /písali sme o nich v minulom

číisle/ spomenul aj ďalšie akcie z činnosti, napr.: pomoc pri likvidácii požiaru v povalových priestoroch rodinného domu v časti Radiša v januári 2009, odstraňovanie nahromadených ľadových krýh na potoku Radiša ktoré utvorili bariéru a hrozilo podmytie cesty vedúcej k bytovkám, taktiež v januári, vyhlásenie relácií upozorňujúcich občanov na nebezpečenstvo vznikov požiarov v jednotlivých ročných obdobiach, preplachovanie kanálových systémov od naplavenín, pomoc na likvidácii ďalšieho požiaru v lesnom poraste medzi obcami Uhrovské Podhradie a Omastinná, v auguste 2009, zber starého železného šrotu v obci, vykonanie pravidelných Preventívnych protipožiarnych kontrol. Členovia DHZ taktiež pomáhali Obecnému úradu aj pri pomáhaní rôznych kultúrnych a spoločenských akcií, napr. stavenie mája, oslavy SNP pri partizánskej vatre a sami usporiadali Silvestrovský ples s ohňostrojom a bohatou tombolou. Na záver svojej správy poďakoval predseda M. Hanko všetkým členom za odvedenú prácu v minulom roku a členom hasičských družstiev za dosiahnuté výsledky. Po prečítaní Správy o hospodárení s finančnými prostriedkami, ktorú prečítal pokladník Jozef Botka prišlo na rad odmeňovanie členov DHZ za okrúhle roky členstva. Pamätné listy obdržali členovia Ján Kušnier a Rudolf Kušnier obaja za 50 rokov členstva v DHZ Žitná-Radiša, čo je málo vídaná dĺžka členstva v jednej organizácii. V diskusii vystúpil delegát OV DPO p. Morávek a popri inom potvrdil že DHZ Žitná-Radiša patrí najaktívnejšie DHZ-ky v okrese. Taktiež starosta obce Ing. Botka vyjadril spokojnosť s činnosťou DHZ, poďakoval jej členom a zaželel veľa šťastia zdravia a spokojnosti do roku 2010. Na záver členovia Výročného zhromaždenia odsúhlasili návrh na uznesenie a plán hlavných úloh na rok 2010.

Ivan Kušnier

Veľká noc

Blíži sa nám Veľká noc,
tešíme sa na ňu moc.

Chlapci prídu s korbáčom,
ponúknem ich koláčom.

Nalejem im pálenky,
nech sú z nás pekné dievky.

Vyšibú nám naše zadky,
či sme dievky a či matky.

Oblejú nás chladnou vodou,
schovám sa im za stodolou.

A tak preto každý rok moc,
tešíme sa na Veľkú noc.

Terézia Botková

Vypaľovanie trávnatých porastov

Vážení spoluobčania. V roku 2009 vzniklo na Slovensku celkovo 11 975 požiarov, z toho bolo požiarov v prírodnom prostredí až 8 646. Pri požiaroch prišli dve osoby o život a dve boli zranené!!! (zdroj Požiarnik 2/ 2010)

Preto sa Vám s príchodom jarných dní dobrovoľní hasiči zo Žitnej –Radiše prihovárajú, aby Vás upozornili na zvýšené nebezpečenstvo vzniku požiaru. V jarnom období, keď sa príroda ešte len prebúdz a stará tráva z minulého roku už ako tak obschla, väčšina ľudí namiesto toho, aby ju vyhrabali a dali niekde do kompostu alebo na zberné miesto, ju radšej zapália! "Veď pohnojím zem ", obhajujú sa ľudia prichytení pri vypaľovaní, ale nie je to pravda. Horiaca stará tráva (pri horení na mieste) ma teplotu okolo 600-800°C a takáto teplota nepohnojí zem, ale spáli všetko 100 cm nad povrch a 2-3 cm pod povrchom pôdy !! A pamätajte na to, že vypaľovanie porastov a zakladanie ohňa na miestach, kde je to zakázané alebo kde hrozí jeho rozšírenie, je podľa zákona NR SR č. 314/ 2001 Z.z. O ochrane pred požiarimi striktné zakázané. V prípade porušenia tohto zákona Vám môžu príslušníci Hasičského a Záchraného Zboru, ktorí v tomto období vykonávajú zvýšené kontroly, uložiť pokutu, a to fyzickej osobe až do výšky 331€ (10 000 Sk), v blokovom konaní do výšky 33€ (1 000 Sk) .Právnickej osobe a fyzickej -podnikajúcej osobe až do výšky

16 596€ (500 000Sk).

V prípade spozorovania požiaru ho ihneď nahláste na tel. číslo 112, na obecnom úrade v našej obci alebo u ktoréhokoľvek člena DHZ v našej obci.

Vážení spoluobčania! Dúfam, že spoločne sa pokúsime preklenúť toto nebezpečné obdobie bez materiálnych či finančných strát a hlavne strát na ľudských životoch.

Predseda DHZ Michal Hanko

Články detí zo ZŠ v Uhrovci na tému: Kto je hasič?

Kto je hasič?

Kto je hasič? Podľa mňa je to človek, ktorý je vždy v pohotovosti aby mohol v prípade nutnosti zasiahnuť. Robí všetko, od prípravy techniky až po záchranu ľudských životov. A to nie je vôbec ľahké. Je to práca ktorá je fyzicky aj psychicky veľmi náročná pretože hasiči nezriedka nasadzujú svoje vlastné životy na záchranu iných. Bohužiaľ, sú ľudia ktorí si toto absolútne nevážia. Veľakrát sa stáva, že hlavne mladiství zneužívajú číslo 150 a robia si srandu. Viem o čom hovorím, v našom Dobrovoľnom hasičskom zbore cvičím v hasičskom družstve už 3 roky. Nie je nás málo a nie som ani sama. Máme ľudí, ktorí nás učia pracovať s hadicami, savicami, s technikou. Učia nás veci, ktoré možno raz niekomu zachránia život a som im za to povďačná. Vážim si všetkých hasičov a ich prácu a som rada že niekto takýto vôbec existuje

a zachraňuje majetky a životy. Za to im patrí jedno veľké ďakujem.

Dada Trebichavská

Hasiči, naši verní priatelia.

Táborák zahasíme ľahko sami, lenže čo s veľkým ohňom? S tým si vedľa poradiť iba hasiči, naši obetaví pomocníci. Každý deň aj v noci vyrážajú na miesta, kde treba skrotiť oheň. Pri hasení keď chrlia vodu zo striekačiek musia využívať aj ochranné pomôcky: prilby, sekery ba dokonca i dýchacie prístroje. Pomocou nich zachránili už veľa ľudských životov. Ich úlohou nie je iba hasiť, ale pomáhať aj pri autonehodách. Dokážu zastaviť naftu, ktorá vyteká z havarovaného auta. Hasiči vodou nielen hasia, ale pred ňou aj zachraňujú. Pri veľkých povodniach voda zaplaví veľa domov, a preto musia hasiči zachraňovať ľudí aj pomocou vrtuľníkov. Každý hasič musí byť pripravený a správne vybavený. Majme úctu k hasičom, sú tu preto aby pomáhali keď treba.

Aneta Kušnierová

Hasič alebo aj požiarnik.

Hasič, alebo aj požiarnik, je označenie pre profesionálneho alebo

dobrovoľného člena hasičskej jednotky. Hasiči často spolupracujú s policajnými, záchranárskymi, zdravotníckymi a vojenskými zložkami pri riešení núdzovej situácie.

Ich práca je veľmi namáhavá. Ak by pokazili čo i len jednu vec, napríklad pomalšie nasadenie, alebo neskorý príchod, mohol by ne jeden človek prísť o život. Hasičov, ako si my ich deti predstavujeme len nehasia, ale sú to aj profesionáli pri záchrane života. Často pri dopravných nehodách sa stáva, že človek sa zakliesni medzi šrot auta. Vtedy príde na rad vysekávanie človeka zo šrotu. Práca hasiča musí byť precízna, aby sa človek nezranil.

Dobrá požiarnik musí mať nielen dobrú kondíciu, ale aj zdravý rozum, aby pri záchrane nepanikáril a predovšetkým musí mať dobrú psychiku. Preto si myslím, že je to veľmi náročná práca. Mali by sme si ich vážiť. Ale nájdu sa aj takí ľudia, ktorí si robia srandu a zneužívajú ich telefonické linky. Takýto priestupok sa nazýva zbytočne neoprávnené volanie hasičov.

Roman Ládi

Opýtali sme sa

Adama Martiša ako sa pletie a opletá z prútia

1. Čo ťa viedlo k pleteniu?

Bavilo ma to už od malička, ale aj tak u nás bola vždy tradícia, že na Veľkú noc musí byť korbáč. Keď som bol starší som pomáhal dedkovi s pletením.

2. Od koho alebo z kadiaľ si získaval informácie o pletení?

Od dedka som sa naučil osmorák no a potom od Ondreja Kušnierera z trinástich prútov, no a nakoniec z knižky z osemnástich prútov.

3. Koľko rokov sa venuješ pleteniu?

Tak od siedmich rokov, ale teraz je to nejakých pätnásť rokov, ak dobre počítam.

4. Používaš korbáče na Veľkú noc aj doma, ak hej tak na kom?

Jasné, že ich používam aj doma veď bez toho by Veľká noc nebola a používam ho na sestru, ale ujde sa aj mamine a babke.

5. Z koľkých prútov robíš najradšej?

Tak nemám určený počet, ale tak čím ich je viac tak tým je lepšie.

6. Z akého prútia sú najlepšie korbáče?

Tak ja neviem posúdiť ja poznám viacej druhov, ale najlepší je z vřbového. Niektoré možno pozná pojem košíkárka vřba.

7. Aký bol tvoj najdlhší korbáč a koľko ti trvalo ho upliesť?

Mal skoro dva metre a trvalo mi to hodinku, ale iba samotné pletenie. Príprava prútov trvá tiež dosť dlho.

8. Aký bol tvoj najhrubší korbáč a koľko ti trvalo ho upliesť?

Ten mal priemer sedem centimetrov a robil som ho tiež nejakú hodinku.

9. Pletieš aj niečo iné okrem korbáčov, ak hej tak čo také?

Áno pletiem aj iné veci ako sú napríklad košíky, klobúky, zvončeky, misky, spravil som aj jednu korytnačku. A opletám demizóny rôznych veľkostí. Škoda len, že nosia tie demizóny prázdne haha ☺

Denisa Ďurčová a Ema Kušnierová

UHROVSKÝ HRAD V SÚČASNOSTI

Poznáme ho všetci. Je obľúbeným miestom turistov a milovníkov prírody a určite bol aspoň raz pri ňom každý z nás. Zrúcanina Uhrovského hradu sa vypína nad susednou obcou Uhrovské Podhradie a patrí medzi najstaršie architektonicky najhodnotnejšie hrady na Slovensku. Jeho podrobnú históriu si pripomenieme niekedy v budúcich číslach, ale aspoň v krátkosti: Prvá písomná zmienka o ňom je z roku 1295 keď ho získal do vlastníctva Matúš Čák Trenčiansky. Neskôr mal viac rôznych majiteľov, až napokon pripadol Zayovcom, ktorí mu dali definitívnu podobu. Tí však neskôr sústredili svoj život do kaštieľa v Uhrovci a hrad asi od polovice 18. storočia pustol a chátral. Vďaka odľahlosti hradu od komunikácií a tým aj od stredovekých ťažení a nepokojov sa dodnes zachovala kompaktná ruina s peknými ukázkami vzájomného prerastania jednotlivých slohových období. V súčasnosti hrad udržiava Nadácia na ochranu kultúrneho dedičstva pod vedením Mgr. Petra Horanského. Na hrade sa vykonávajú nutné práce, ktoré zabránia ďalšej deštrukcii hradu. My sme v tejto súvislosti položili p. Horanskému pár otázok:

Kedy sa započala záchrana Uhrovského hradu?

Myšlienku urobiť niečo pre záchranu hradu som nosil v hlave od prvej návštevy tohto nádherného miesta, čo bolo v roku 1990. Keď som hrad som uvidel prvýkrát na vlastné oči, bol som očarený jeho zachovalosťou a položením v krajine. Nemenej ma očarila aj ľudová architektúra okolitých dedín, ktorá dnes bohužiaľ rýchlo zaniká. Uplynulo niekoľko rokov rozmýšľania, prípravných prác a zháňania peňazí na záchranu hradu. Spolu s manželkou a ostatnými ľuďmi, ktorým nebol ľahostajný stav našich pamiatok, sme založili Nadáciu pre záchranu kultúrneho dedičstva (1996). Z prvých získaných peňazí sme v rokoch 1998-99 urobili základný výskum hradu a zvolili priority záchrany. Myšlienku zachrániť hrad som nainfikoval aj moje okolie a v auguste roku 2000 sme sa dali s nadšením do čistenia, odlesňovania a triedenia sutín areálu hradu, vybudovania prístupového chodníka z južnej strany a pod.

Dejiny záchrany hradu sa začali písať ale skôr. Už v roku 1970 sa urobilo kompletne geodetické zameranie, vtedy bola tiež odstránená hustá vegetácia a vybudovala sa prístupová cesta. Nebyť týchto predchádzajúcich aktivít, naše záchranné práce by postupovali podstatne pomalšie.

Kto financoval prebiehajúce práce na začiatku a kto teraz? Koľko sa dodnes investovalo do jeho záchrany a koľko sa ešte plánuje?

Na začiatku sme uvažovali opravovať hrad hlavne na dobrovoľníckej báze. Záchrana hradu však vyžaduje špecializované profesie (statik, archeológ, reštaurátor, tesár) a týchto odborníkov musíme zaplatiť. Od začiatku prác nás podporila anglická nadácia Headley Trust, ktorá verila projektu záchrany a podporila nás sumou 140 000 € (4, 2 mil. korún). Mohli sme postupne zamestnať 4 trvale pracujúcich majstrov, kúpiť auto, lešenie, drevo a vybaviť stavbu všetkým potrebným zariadením a náradím. Postupne sme získavali financie aj od Ministerstva kultúry SR vo forme grantových prostriedkov, priame finančné príspevky od iných subjektov, sponzorstvom, viacerí dodávatelia nám na materiál poskytujú zľavy. Financovanie je teda z viacerých zdrojov.

Doteraz sme preinvestovali okolo 265 000,-€ (8 miliónov korún). K tomu treba pripočítať ešte hodnotu dobrovoľníckej práce. Momentálne však ideme len na polovičný výkon s dvomi majstrami: Jánom Lasákom zo Žitnej-Radiše a Štefanom Kortišom. Do trvalého stavu už rátame aj Pavla Pavlisa, pôvodcom z Uhrovca, ktorý v rámci voľna a dovolenky pracuje zadarmo, čo je v dnešných časoch až neuveriteľné.

Rok 2009 bol trochu výnimočný čo sa týka financií i počtu ľudí. V rámci medzinárodného workshopu sem prišlo na stavbu dreveného mosta okolo 30 tesárov zo Slovenska, Česka, Nórska, Nemecka, Poľska, Francúzska, Litvy.

Pracujete podľa určitého projektu?

Doteraz sa obnova hradu opierala o čiastkové projekty na záchranu staticky ohrozených častí. Spolupracujeme so statickými a architektmi, ktorí nám dodávajú potrebnú projektovú dokumentáciu. S pamiatkovým úradom máme odsúhlasený rámcový návrh pamiatkovej obnovy a v jeho intenciách postupujeme. Na tomto mieste musím vyzdvihnúť ústretovosť pracovníkov Krajského pamiatkového úradu v Trenčíne a hlavne PhDr. A. Podobovej, ktorá má Uhrovský hrad v agende.

Aké konkrétne výsledky Vašej práce je možno vidieť na Uhrovskom hrade?

Keď sa obzriem po desiatich rokoch späť, neurobili sme toho málo. Začnem ale od konca. Prvé čo návštevník uvidí je drevený most, ktorý vedie k vstupnej bráne. Na nej sme z pôvodných kamenných článkov poskladali portál s priehlbinou pre padací most, doplnili murivo na nárožniach a korune do pôvodnej výšky. Najviac prác sa urobilo na hornom hrade, kde sú najhodnotnejšie objekty: románska kaplnka a renesančný palác. Postupne sme ich prekryli dočasnými pultovými strechami. V budúcnosti ich plánujeme nahradiť strechami, aké boli na hrade pred požiarom v roku 1848. Zatiaľ plnia ochrannú funkciu a zároveň poskytujú vodu, ktorú by sme museli prácne dovážať. V hlavnej obytnej budove hradu – renesančnom paláci sme doplnili klenby nad tromi miestnosťami, zakonzervovali kamenné portály, krb, prichytili omietky k stenám. V unikátnej románskej kaplnke sme reštaurátorsky odkryli maľbu s výjavom Ukrižovania z 15. storočia, zafixovali ho k podkladu a následne prekryli do času, kedy sa pristúpi k celkovej obnove interiéru kaplnky.

Používate materiály ako dávni stavitelia hradov?

Hrad rekonštruujeme len tradičnými technikami a postupmi. Používame pritom stavebný materiál zo sutiny, ktorú takmer celú recyklujeme. Materiál, ktorý na stavbu prinášame je iba nehasené vápno a drevo. Pri stavbe mosta sme použili duby, ktoré rástli v horách nad hradom. Pri ich tesaní sme používali len tesárske sekery, žiaden hranol nie je pilený, spoje sú tradičné - tesárske. Fyzicky náročné je nosenie materiálu s veľkým výškovým prevýšením. Len dopraviť vápno na hrad a vyhasiť ho, je poriadna drina, a to ste nepoložili ešte žiaden kameň do múru. Použitie nových materiálov ako je cement by pamiatke uškodilo. Murivo spájané cementovou maltou má iné vlastnosti a nepreviazalo by sa s murivom s vápennou maltou.

Mnoho návštevníkov hradu by bolo zvedavých prečo je prístup na horné nádvorie zamknutý a kedy má obyčajný smrteľník šancu sa tam dostať? Prípadne kedy skončia práce a hrad bude prístupný verejnosti?

V stavebnej sezóne je horný hrad otvorený každý deň, pokiaľ tam pracujú majstri. Po 17.00 sa zaviera. V letnej sezóne je otvorený návštevníkom takmer nepretržite vrátane víkendov. Čo sa týka Veľkej noci, chceme byť k turistom ústretoví a hrad v prípade priaznivého počasia otvoríme. Hrad je teda aj počas rekonštrukčných prác verejnosti otvorený, robíme to predsa pre ňu. Z bezpečnostných dôvodov však nemôžeme nechať stavbu otvorenú a bez kontroly.

Určíte ste pri prácach na Uhrovskom hrade narazili na zaujímavé objavy, vykopávky, napr. mince, alebo iné historické veci. Aké napríklad?

Pri archeologickom výskume sme našli mnoho predmetov dokladajúcich každodenný život na hrade. Početné sú nálezy keramiky, kachľových pecí, ktorými ohrievali hradné priestory. Zaujímavá je kolekcia delových gulí, zámkov klieští na odlievanie guliek zo 16.-17. storočia a tisíce klincov zo šindľových striech hradu. Peňazokazecká dielňa, ktorá na hrade fungovala koncom 15. a začiatkom 16. storočia zanechala veľa medených kotúčikov – polotovarov na razenie mincí, ktoré potom postriebrovali. Je zaujímavé, že ich výskyt sa koncentruje okolo kaplnky, čo bolo najvyššie a najchránenejšie miesto na hrade. Ako to tak býva, "pod sviečkou býva najväčšia tma".

Otázka na záver: Každý poriadny hrad má svoje strašidlo alebo ducha, stretli ste sa na Uhrovskom hrade s niečím mysterióznym čo by to potvrdilo?

Ja osobne som to nezažil, ale moji spolupracovníci ku koncu jedného letného dňa zreteľne počuli kroky, ako ide niekto po rampe do horného hradu. Zabratý do rozhovoru si to

nevšímali, mysleli že nejaký oneskorený turista. Keď nikto nechodil, išli sa pozrieť a tam nikoho nebolo. Potom sme si hovorili, že išlo starého Zaya, ktorý prišiel skontrolovať ako mu opravujeme hrad.

Aké iné zaujímavosti príp. príhody ste zažili na Uhrovskom hrade?

Veľmi rád počúvam rozprávanie návštevníkov, ako videli hrad v ich detstve, resp. čo hovorieval ich starí rodičia. Za ich mladosti boli vraj na hrade maľované miestnosti, v kaplnke bolo zariadenie ako kazateľnica, schránka na sviatosť a podobne. Koluje veľa rôznych historiek o pokladoch, tajnej chodbe do Uhrovca, ale aj veselé príhody z bežného života, napríklad ako sa chlapcom zatúlala pri pasení koza a museli ju vyťahovať do studne. Budem rád, ak sa dozviem historiky, ktoré sa v rodinách tradujú, a akékoľvek informácie, ktoré umožnia dopísať dejiny hradu po jeho zániku. Radi by sme sa dozvedeli, ako hrad vnímali ľudia z okolitých dedín, prípadne získali staré fotografie. Mne sa dostala do rúk fotografia hradu z konca 19. storočia, na ktorej je vidieť ešte mnoho detailov, napríklad drevá krovu na palácom. Nedávno bola na internetovej burze ponúkaná pohľadnica Uhrovského hradu a fotografia s urodzenou dámost pre hradom. Vie niekto, kto je na nej? Grófká Zayová?

Budem vďačný ak sa niekto ozve a ponúkne alebo zapožičia čokoľvek, čo s históriou hradu súvisí. Možno málokto vie, ale delo z uhrovského hradu dnes víta návštevníkov na prvom nádvorí Bojnického zámku. Dal ho odliť František Zay Neskôr delo preniesli Zayovci do kaštieľa a odtiaľ sa dostal do Bojníc. Čitatelia môžu výrazne pomôcť poskladať novšiu históriu hradu, ak sa podelia o svoje zážitky z detstva alebo si spomenú na rozprávanie starých rodičov.

Na požiadanie p. Horanského uverejňujeme aj jeho kontaktné údaje pre prípad že by čitatelia chceli reagovať priamo na neho:

Mgr. Peter Horanský

Nadácia na záchranu kultúrneho dedičstva

Banskobystrická 6, 811 06 Bratislava

tel.: +421 905 519 579, e mail: haraburda@centrum.sk

Za rozhovor poďakoval Ivan Kušnier

TYRKYSOVÁ BOHYŇA

Takto volajú domorodí obyvatelia šiestu najvyššiu horu na svete - Čo Oju / 8201 m /. Leží v Himalájach, na hraniciach Tibetu a Napálu vzdušnou čiarou asi 22 km od Mount Everestu. Ako prví stáli na jej vrchole Herbert Tichy, Sepp Jöchler a šerpa Pasang Dava Lama, členovia rakúsko-nemeckej expedície v roku 1954. Odvtedy na jej vrchole stálo veľa ľudí, ale veľa ich tam aj zahynulo. Vrchol tejto hory dosiahol aj osem Slovákov. Hoci je považovaná za jednu z najľahších osemtisícoviek, vystúpiť na ňu vobec nie je jednoduché. V septembri minulého roku sa pod Čo Oju vypravila slovenská miniexpedícia zložená iba zo štyroch členov s cieľom vystúpiť klasickou cestou na jej vrchol. Expedíciu organizoval Himalaya Club Vysoké Tatry a jeden z jej členov bol aj občan susednej obce Uhrovec, pán Anton Dobeš, ktorého mnohí z vás určite poznajú aj osobne. Požiadali sme ho a on sa veľmi ochotne podielil s nami o svoje zážitky z tejto expedície. Z rozhovoru s ním

vyberáme:

Ako vznikla myšlienka uskutočniť túto expedíciu?

O takejto expedícii sme začali uvažovať už v roku 2000 vo Vysokých Tatrách na Brnčálke / Chata pri Zelenom Plese / s bratmi Pochylými, kde sme spolu liezli na Malý Kežmarský štít. Žiaľ stala sa tragédia. Pri nástupe do steny sme sa rozdelili, oni liezli vpravo, my vľavo a sľúbili sme si že večer na chate sa dohodneme o expedícii na Čo Oju. Bol som posledný človek, ktorý s nimi hovoril. O pár hodín neskôr sa s nimi odtrhla snehová doska a obaja zahynuli. Ich smrťou tieto plány samozrejme padli. V roku 2006 sme potom urobili expedíciu na Pamír - Pik komunizmu, a po nej opäť začala dozrievať myšlienka na Čo Oju. Som v úzkom kontakte s chalanmi z Horskej služby a v roku 2007 sme sa definitívne rozhodli usporiadať expedíciu na Čo Oju. Padli konkrétne mená a dátumy. Mali sme odísť na jeseň 2008 a bolo nás štrnásť. Potom ako to už býva, prišli na rad rôzne problémy, počet účastníkov sa scvrkával, termín sa posúval. Ten kto niečo podobné organizoval, vie o čom hovorím. Nakoniec sme odleteli až v treťom náhradnom termíne 1. septembra 2009 a boli sme štyria: Peter Šperka, Milan Džugan, Stano Poliak a ja. A to ešte Milan nahradzoval na poslednú chvíľu iného člena, ktorý si týždeň pred odchodom zlomil nohu.

Ako ste cestovali?

Leteli sme z Budapešti do Katarskej Dohy a odtiaľ do Káthmandú. Tam sme museli vybaviť rôzne formality, povolenia, transporty a víza do Číny. Robili sme to cez agentúru a chvíľku to trvalo. Do základného tábora sme cestovali džípmi pokiaľ boli schodné cesty, neskôr pešo. Mali sme asi 600 kg materiálu. 9. septembra stál vo výške 5700 metrov základný tábor. V ňom kraloval náš kuchár, ktorý bol ktorý bol povinnou súčasťou vybavenia, spolu s povolením na kopec a styčným dôstojníkom, ktorého sme ani nevideli... A my sme sa chystali na aklimatizáciu a s tým spojené budovanie výškových táborov.

Aklimatizácia - povedzme si o nej bližšie:

Je to prispôbovanie ľudského organizmu veľkým nadmorským výškam. S pribúdajúcou výškou klesá atmosférický tlak, čím sa do tela dostáva menej kyslíka. Preto je aklimatizácia životne dôležitá. Organizmus na to reaguje zvýšenou tvorbou červených krviniek, ktoré viazu kyslík. To má za následok vyššiu hustotu krvi čím sa znásobuje nebezpečenstvo upchatia ciev a následného infarktu. Srdce sa namáha, nevládze pretlačiť hustú tekutinu. Všetko treba robiť postupne, tam sa nič nedá urýchliť. Žiaľ aj my sme boli svedkami smrti jedného člena americkej výpravy ktorý dostal infarkt vo výške 7200 m. Bol to jeden z mála, ktorého telo sa podarilo zniesť až dolu a dôstojne pochovať. Väčšinou zostávajú na mieste kde zomreli, maximálne ich spustia do nejakej ľadovcovej trhlíny. Je to drsné, ale je to tak. Aj to sa stáva v horách.

Ako sa kontroluje stav aklimatizácie?

Za prvé, človek to cíti sám na sebe. Buď ste v pohode a cítite že vás to pustí vyššie alebo nie. Za druhé existuje prístroj ktorý sa volá pulzný oximeter a ten meria saturáciu - schopnosť červených krviniek vziať kyslík. Je to spoľahlivý indikátor aklimatizácie, používali sme ho niekoľkokrát denne.

V rámci aklimatizácie ste teda budovali výškové tábory a zásobovali ste ich materiálom?

Tak. Postupne sme vybudovali I. výškový tábor vo výške 6400 m a II. vo výške 7200 m. Medzitým nastal ďalší

problém, Stano Poliak dostal výškovú chorobu - opuch pľúc a musel sa ísť zregenerovať do najbližšej dediny čo je asi 100 km. Potom sa síce vrátil, ale o vrchol sa už nepokúšal. Takmer celé dva týždne ,počas ktorých sme sa aklimatizovali, bolo pekné počasie.

Základný tábor, zľava: Stano Poliak, Milan Džugan, Peter Šperka, Tono Dobeš

fotil: Nepálsky kuchár "Rindži"

Kedy ste sa rozhodli vyraziť na samotný vrchol?

23. septembra sme sa cítili dostatočne aklimatizovaní a vyrazili sme hore. 25. sept. sme boli v III. tábore s tým že na druhý deň sa pokúsime o vrchol. V noci však prišla víchrica, a narušila nám plány. Mali sme čo robiť aby sme v stane vobec existovali. Vonku bolo mínus 30 stupňov a víchrica, v stane mínus 10. Rozhodli sme sa že napriek tomu vyrazíme, a keď to nepojde ďalej tak sa jednoducho vrátíme. 4 hodiny sme topili sneh aby sme vyrobili dva litre tekutín. Našťastie víchrica nad ráno začala utíchať a my traja sme o 5.00 hod. ráno vyštartovali zo stanu na finálny úsek. Na naše príjemné prekvapenie do svitania (svitá až po ôsmej hodine), víchrica úplne utíchla a vyčasil sa. Aj vďaka tomu sme poobede o 15.00 hod. všetci traja stáli na vrchole Čo Oju.

Aké boli pocity na vrchole, koľko času ste tam strávili? Bolo aj "vrcholové"?

V prvých momentoch eufória a pocit obrovského šťastia. Splnilo sa mi niečo o čom som sníval od detstva. Vystúpiť na vrchol osemtisícovky je snom každého horolezca. Naš pocit víťazstva znásobovalo to, že tento výstup sme urobili čisto, bez umelého kyslíka a iných podporných prostriedkov. "Vrcholové" sme si nedali, v tej výške by to bolo riziko. Hoci sme sa cítili dobre, uvedomovali sme si že nás čaká ešte náročný zostup. Počasie na vrchole ani lepšie nemohlo byť. Slnečno a takmer bezvetrie. Krásna viditeľnosť akurát Everest bol v oblakoch. Porobili sme fotky, previedli sme aj rituál o ktorý nás požiadal šerpa Passang z agentúry, a to rozhodenie vlajočiek s budhistickými textami. Malo to slúžiť na udobrenie bohov, domorodci totiž veria že na vrcholoch hôr sídlia bohovia. Na vrchole sme strávili asi pol hodiny a pobrali sme sa dolu. Večer, ešte za svetla, pred ôsmou sme boli späť v trojke.

Ako vlastne vypadá vrchol Čo Oju?

Hoci zo spodu to tak nevyzerá, vrchol je vlastne veľká planina, na ktorej by pristálo aj malé lietadlo. Samozrejme je to len obrazne povedané. Snáď na priblíženie: posledných 50

výškových metrov sme išli 1,5 hodiny. Samotný vrchol bol označený len prázdnu kyslíkovou fľašou z niektorej predošlej expedície, človek sa orientuje iba podľa okolia a vlastného úsudku. V Káthmandú žije pani ktorá sa volá miss Holly u ktorej sa zastaví každá výprava ktorá bola na vrchole. Tá na základe otázok a vrcholových fotiek zistí či ste boli na vrchole. Potvrdila nám, že sme boli úplne na vrchole Čo Oju a zapísala nás do svetovej knihy výstupov na osemtisícovky.

Vrchol ČO OJU - 8201 m.n.m.
Zľava: Tono Dobeš, Peter Šperka

fotil: Milan Džugan

Ani pri zostupe neboli žiadne problémy?

Aj zostup sme zvládli v pohode. Postupne sme likvidovali výškové tábory a 28. sept. poobede sme už boli v základnom tábore. Vďaka českej expedícii Leopolda Sulovského ktorá mala tábor neďaleko nás sme cez satelit poslali domov správu o našom úspechu a na druhý deň to už bolo uverejnené aj v denníku Šport.

Čo Oju sa považuje všeobecne za ľahšiu osemtisícovku. V čom je vlastne nebezpečná?

Máte pravdu, z hľadiska lezeckého Čo Oju nie je ťažký kopec. Sú tam nejaké lezecké terény ale je ich málo a sú relatívne ľahké. Nebezpečenstvo spočíva vo výške, v počasi,

strmosti svahu - možnosť pádu, veľa snehu prináša nebezpečenstvo lavín. Nebezpečenstvo dokumentuje počet ľudí, ktorí tam zahynuli. Našťastie tieto stavy z ktorých každý môže priniesť životunebezpečné situácie sa nám vyhli.

Spomeniete si na nejakú zaujímavú príhodu?

V cudzej krajine a zvlášť v Himalájach bol pre nás každý okamih niečím zaujímavý. Spomínam si však na jednu nepríjemnú príhodu, keď sme išli z Káthmandú do základného tábora a prechádzali Nepálsko-Čínsku hranicu. Číňania všetko prísne kontrolujú. Stano Poliak mal na svojom batohu nášivku s textom FREE TIBET / Sloboda Tibetu /. Čínski colníci to zbadali a veľký problém bol na svete. Dostavila sa tam celá čínska generalita, fotili to, vyhrážali sa pokutami a že nás nepustia ďalej. Našťastie zapracoval náš šerpa Passang, ktorý tam má dosť zvučné meno a celú situáciu zažehnil. Jediná sankcia ktorá nás postihla bolo, že sme tú nášivku museli strhnúť.

Pripomeňme si na záver hierarchiu vašich vysokohorských výstupov:

V roku 1989 Fanské hory - päťtisícovky na hranici Tadžikistánu, Uzbekistanu a Afganistanu. V rokoch 1995 a 1997 dve expedície na Garhwalský Himaláj /Kedardom-6831 m /, to je hora v Indii nad prameňom rieky Gangy, úspešná bola až tá druhá, rok 2000 Aconcagua- najvyšší vrch amerického kontinentu - 6959 m, rok 2006 Pamír a Pik Komunizmu 7494 m a rok 2009 Čo Oju 8201 m Himaláje.

Plány do budúcnosti? Zamávate nám symbolicky ešte z vrcholu nejaké ďalšej osemtisícovky?

To záleží od viacerých faktorov. Netvrdím však že nie. Organizmus mám otestovaný, na Čo Oju som strávil dva dni vo výške nad 7500 m . Najskôr ale musia dozrieť určité veci. A pokus neznamená vždy víťazstvo. V každom prípade, sen z mladosti - stáť na vrchole osemtisícovky, sa mi splnil.

My Vám želáme aby sa vám splnili v budúcnosti aj ďalšie sny. Aby sme ešte niekedy s Vami strávili podobne príjemné chvíle ako pri tomto Vašom púťavom rozprávání.

Za rozhovor poďakovali: Ivan Kušnier, Roman Trebichavský, Ema Kušnierová, Dada Trebichavská, Alena Kušnierová, Viliam Botka

Športový kútik

Stolný tenis

Žitná – Radiša „B“

V prvom čísle obecných novín sme si v krátkosti predstavili „A“ družstvo štatistiku. V tomto kalendárnom roku si pripomíname už piaty rok existencie „B“ družstva a po rokoch útlmu začali písať novú kapitolu starší hráči, ktorý zakladali „A“ mužstvo majú výkonnostný zenit za sebou. Vytvorené podmienky výstavbou kultúrneho domu sú ideálne, vďaka občanom v akcii Z a nevhodné malé priestory pre kultúru a stolný tenis sú minulosťou. Toto družstvo si veľké športové ciele nekladie. Prvá liga MO Bánovce je vyrovnanjšia, kde družstvá ťažia najmä z individuálnych schopností jednotlivcov. Pritom mať vlastných odchovancov je snom každého športového výboru a cudzí hráči niečo stoja, čo cítíme u futbalistov.

STO ŽITNA - RADIŠA „ B ”

20.10.2007

Zľava: Ivan Kušnier, Miroslav Horník, Vlado Botka, Tomáš Medera, Jakub Šišmiš, Henrieta

Ten zastrešuje a podporuje športové aktivity v obci, príkladne súčasným vedením. S týmto zámerom a podporou založili mužstvo „B“ v roku 2005, do súťažného ročníka prihlásili 2005/06 II.liga MO Bánovce. Hráči podľa súpisov: Kušnier Ivan, Botka Vladimír, Viktorín Marián, Šišmiš Lubomír, Hrebíček Ján, Škultéty Peter, Maďara Marián. Premiérový zápas odohrali V Otrhánkach 29.10.05 s prehrou 13:5 a v prvom roku zaplatili nováčikovskú daň. Nepanovalo sklamanie, nohami stáli pevne na zemi. Po prehrách prišli víťazstvá, začali omladzovať. Prišiel

Jakub Šišmiš, Henrieta Horníková a doniesli zdravú konkurenciu a práve títo dvaja našli svoju hernú tvár v „B“ mužstve. Postupne všetci našli tímového ducha a v ďalšom roč. skončili v strede tabuľky. V súť. roč. 2007/08, 2008/09 dosiahli vynikajúcu bilanciu, doslovne prepísali históriu tohto športu v obci. Z umiestnením 2007/08 prvé miesto, boli spokojný, no postup prenechali Bánovciam Sever z druhého miesta. Tento kompromis si vynahradili v roč. 2008/09 prvé miesto, kde obhájili minuloročné prvenstvo a postúpili do prvej ligy MO. Prepísali

tak druhý krát históriu od vzniku. Dôvodom k spokojnosti sú mladý hráči, na ktorých môže stavať „A“ mužstvo do budúcnosti. Jakub Šišmiš v súčasnosti tímová jednotka v „A“ a Tomáš Medera v „B“. K tomu jediná dorastenka Henrieta Horníková, ktorá nám robí radosť a reprezentuje obec mimo okresu. Môžeme povedať, že celulóidová biela loptička slávi úspech, veď mikroregión Uhrovská dolina v súčasnosti reprezentuje 7 mužstiev.

foto, text: Jaroslav Kohút st.

Jedna otázka pre

Romana Trebichavského, vedúceho futbalového mužstva Žitná-Radiša

Aká bola zimná príprava, a aké boli zmeny v kádri futbalového mužstva?

Prípravu na jarnú sezónu sme v zimných mesiacoch absolvovali väčšinou v uhrovej telocvični, s prichádzajúcou jarou na umelej trávě v Uhrovci. Na domácom trávniku sme / do uzávierky tohoto čísla / odohrali dva prípravné zápasy s týmito výsledkami:

Žitná-Radiša - Uhrovec dorast 3:0 góly Mišina J., Súkeník A., Duranzia D.

Žitná-Radiša - Veľké Kršteňany 0:6, počas 0:0

V prestupovom období sme získali do kádra mladého ambiciózneho futbalistu Jozefa Polušina na jeden rok na hosťovanie z Dvorca, žiaľ prišli sme o Maja Masaryka, ktorého si vyžiadal späť Uhrovec. Súpiska hráčov je však dosť široká, obsahuje 25 mien.

Vylosovanie jarnej časti:

XII. kolo 3.apríla /sobota/ 15.30 Pravotice - Žitná-Radiša

XIII kolo 11. apríla /nedeľa/ 15.30 Šišov - Žitná-Radiša

XIV. kolo 17. apríla /sobota/ 16.00 Žitná-Radiša - Ruskovce

XV. kolo 25. apríla /nedeľa/ 16.00 Miezgovce - Žitná-Radiša

XVI. kolo 1. mája / sobota / 16.30 Žitná-Radiša – V. Hoste

XVII. kolo 9. mája / nedeľa / 11.00 Haláčovce-Otrhánky - Žitná-Radiša

XVIII. kolo 15. mája / sobota / 17.00 Žitná-Radiša - Dvorec

XIX. kolo 23. mája / nedeľa / 17.00 Kšinná - Žitná-Radiša

XX. kolo 30. mája / nedeľa / 17.00 Žitná-Radiša - Prusy

XXI. kolo 6. júna / nedeľa / 17.00 Nedašovce - Žitná-Radiša

XXII kolo 13. júna / nedeľa / 17.00 Žitná-Radiša – H. Naštice

O jednotlivých zápasoch vás budeme informovať na webovej stránke www.zitna-radisa.sk - novinky

Majstrovstvá okresu Bánovce n. B. v stolnom tenise ročník 2009/2010

V sobotu 13. marca 2010sa odohrali zápasy posledného 18. kola 1. ligy Majstrovstiev okresu Bánovce n. B. v stolnom tenise ročníka 2009-2010, kde účinkovali aj obe družstvá z našej obce. Hoci Běčko malo trochu starosti so záchranou, tá sa nakoniec podarila a obe družstvá budú hrať v tejto súťaži aj v budúcej sezóne. Výsledky jednotlivých zápasov nájdete na webovej stránke našej obce. Do V. ligy postupuje Uhrovec A, súťaž opúšťajú Bánovce n. B.

Konečná tabuľka 1.ligy MO Bánovce n. B.

1	Uhrovec A	18	17	1	0	281:43	53
2	M Chlievany B	18	14	1	3	208:116	47
3	Kr.Ves/Timor. A	18	10	1	7	183:141	39
4	Dežerice	18	9	2	7	147:177	38
5	Prusy A	18	8	2	8	167:157	36
6	Žitná-Radiša A	18	7	2	9	164:160	34
7	Uhrovec B	18	8	0	10	146:178	34
8	Otrhánky C	18	4	2	12	110:214	28
9	Žitná-Radiša B	18	3	2	13	96:228	26
10	Bánovce n.B.	18	3	1	14	118:206	25

NAJ z našej obce

Henrieta Horníková

Rozhodne najvýraznejšou postavou stolného tenisu v obci je 15 ročná Henrieta

Horníková. Vidieť, že športové gény zdedila po otcovi, ktorí bol zároveň jej prvým trénerom Júl 2006 – Január 2007. Tento šport je srdcovou záležitosťou celej rodiny. Traja zapálení bratia úspešne reprezentujú

obec a jablko nepadlo blízko príslovečnému stromu iba medzi chlapcami. Do najmenšej bielej loptičky v 20 storočí sa upísali starí rodičia, manželia Miroslav Horník st. a Ľudmila Horníková, ktorá získala

titul majsterky okresu Bánovce pre rok 1959 v dvojhre žien. Bolo to pred pomenovaním nového okresu Topoľčany 1960 obce Žitná – Radiša, ktorého polstoročie názvu si tomto roku 2010 pripomíname. Zhodnoťme ale doterajšiu krátku športovú bilanciu talentovanej hráčky H. Hornikovej. So stolným tenisom začala pred svojimi 12 narodeninami 3. Júla 2006. Mala iba jediné skromné želanie k rodičom, naučiť sa hrať stolný tenis. Tento netradičný prekvapivý darček sa jej naplnil. Dostala svoju prvú stolnotenisovú raketu.

Doterajšie kluby: B Žitná – Radiša. Od súť. roč. 2006/2007 druhá liga MO Bánovce. Prvý majstrovský zápas odohrala 21.10. 2006 proti nováčikovi okresnej súťaže Uhrovec C. Od súť. roč. 2007/2008 prvá liga MO Bánovce **A Žitná – Radiša.** Prvý zápas v tejto súťaži 6.10. 2007 v prvom kole proti Rybanom. Po skončení ročníka v konečnom poradí jednotlivcov sa umiestnila na veľmi peknom 12 mieste. 39 víťazstiev, 18 prehiev, úspešnosť 93,3%. Vo svojom mladom veku sa stala platnou oporou oboch mužstiev, získavala skúsenosti a začínala vyhrávať nad skúsenejšími staršími mužskými hráčmi. Z neznámej hráčky začínajúcej v rodnej obci sa stala viacnásobná majsterka okresu registrovaných hráčov. Svoj prvý úspech dosiahla na 10 roč. MO Bánovce (6.1.2007) dvojhra žien. Bez straty jediného setu sa stala nečakanou novou majsterkou okresu. Napodobnila tak po 47 rokoch v tejto hale Sokolovni úspech svojej starej mami. K tomuto prvenstvu pribudlo ďalšie na 5 roč. MO Bánovce žiactva základných škôl v trojdielnom bodovacom systéme (ZŠ Komenského Bánovce, ZŠ Uhrovec a Otrhánky 17.3.07). V kategórii dievčat sa stala novou majsterkou okresu pre rok 2007. Tento

ročník bol úspešný pre ZŠ Uhrovec, kde ďalšie medailové miesta obsadili hráčky tejto školy. Dňa 24.3.07 usporiadal stolnotenisový oddiel Žitná - Radiša turnaj jednotlivcov v dvojhrač a miešaných štvorhráč. Poradie víťazov: jednotlivci: Jaroslav Velčický, štvorhry : Sliepka Ján, Mišina Peter, tretie miesto Horník Miroslav, Horniková Henrieta. Na tieto prvé spomínané úspechy výkonnostnom raste majú zásluhy tréneri. Otcovský pohľad trénera poznáme z viacerých športov a preto správnym rozhodnutím rodičov bolo angažovanie Petra Kasalu z Bánoviec, ktorí ju systematicky pripravovali kondične a herne od februára 2007 do decembra 2007. Odovzdával jej svoje skúsenosti a zanechal svoj rukopis aj vylepšením na psychike hráčky. Tento tréner ju odporučil do športového centra v Topoľčanoch do klubu ŠKST Topvar Topoľčany, ktorí dlhodobo patrí medzi špičku na Slovensku, kde majú profesionálny tréneri potrebnú kvalifikáciu a pracujú z talentami zo širokého okolia. Veď v roku 2009 stolné tenistky žien Topoľčian obhájili titul a stali sa majsterkami Slovenska po 12 krát. Postavenie v rebríčku jednotlivcov potvrdila na nový rok 2008 na 8.ročníku dvojhre mužov na turnaji v Miezgovciach obsadila 3.miesto. V telocvični základnej školy v Uhrovci sa konal 11.ročník MO Bánovce(5.1.2008) jednotlivcov mužov a žien. V dvojhre žien suverénne obhájila vlnajšie prvenstvo V mesiaci Marec sa odohral 6.ročník MO Bánovce žiactva ZŠ (Bánovce, Uhrovec, Otrhánky). Podľa očakávania v kategórii žiačok zvíťazila Horniková so súčtom bodov (108). Obhájila prvenstvo pred Monikou Štefánkovou (96 bodov), Kristínou Adameovou (84 bodov) a tieto tri hráčky úspešne reprezentovali ZŠ Uhrovec. Sezónu 2007/08 MO Bánovce I.liga zavŕšila ako vicemajsterka A Žitná – Radiša, keď iba jediný bod chýbal k postupu do V.ligy hornonitrianskemu regiónu. Od septembra roku 2008 sa stáva

hráčkou Topvar Topoľčany a staršie dorastenky. Nachádza novú motiváciu pod ústredným trénerom Dušanom Michalkom. V roku 2009 dosiahla najväčší úspech na **klubovej** úrovni. Na **MSR** v Čadci si st. žiačky Topoľčany, vybojovali bronzovú medailu v zložení Sandra Piterková, Lenka Jančovičová a Henrieta Horniková. Na **individuálnej** úrovni staršie žiačky si vybojovala na **MSR** v Čadci v dvojhrač 3.miesto pre rok 2009. Na **MSR** v Čadci st. žiačky v štvorhráč z oddielovou kolegyňou Sandrou Piterkovou získali 3.miesto pre rok 2009. V Slovenskom rebríčku pre rok 2008 skončila na 21.mieste. V roku 2009 na 6.mieste staršie žiačky. V slovenskom rebríčku medzi dorastenkami 2009 skončila na 24.mieste. Bola členkou víťazného družstva Topvar Topoľčany „A“ ženy na **MSR** 1.miesto. V aktuálnom Slovenskom rebríčku 2010 ako dorastenka je na 21.mieste. medzi ženami na 38.mieste. Tieto spomínané prvé úspechy, veríme nebudú posledné. Túto hru má veľmi rada a okrem talentu, ktorí treba podložiť tréningovou drinou, prepotenými tričkami ju zdobí skromnosť a športová ctíziadostivosť. **Dajme talentom šancu.** Šport je taký. Treba uznať kvalitu súpera. Horniková bola zaradená na súpisu mužstva „A“ Žitná 2009/10, ktorú potvrdil okresný stolnotenisový zväz pečiatkou. No prišla ostrážitá diplomatická nota, ako protest proti tejto hráčke. Sporný bod výkladu ju odsunul do úlohy diváka hlavného rozhodcu. Tu si počína dobre. Vzorovo vyplnený zápis o stretnutí je úhladne písaný oproti niektorými nečitateľnými. Tu zdôraznime, treba jednotné vzorové tlačivo odsúhlasiť a chladnou hlavou riešiť komunikáciu, propagáciu stolného tenisu v okresnom meste Bánovce a v širšom okolí. Napríklad v reklamných novinách BN europrofit, kde prevládajú všetky športy okrem stolného tenisu počas súťaže.

Foto, text : Jaroslav Kohút, st.

☺ **Zasmejme sa**

Pracant

Majster na stavbe vidí ako jeden robotník tlačí fúrik obrátený hore dnom.

-Zbláznili ste sa? Prečo tlačíte ten fúrik hore dnom?

-Pretože keď ho tlačím normálne, stále mi doňho nakladajú tehly!

Lovci z texasu

Dvaja lovci z Texasu leteli na Aljašku loviť losy. Lietadlo pristálo na zamrznutom jazere. Za dve hodiny boli obaja späť a každý ťahal za sebou veľkého losa. Vyčerpaní dorazili k lietadlu, no pilot hovorí:

- Chlapci je mi ľúto ale toto malé lietadlo neunesie tie dve telá...Jedno tu budete musieť nechať.

Prvý lovec vraví: To je bojko a nie pilot!

Druhý sa pridá: Je to srafo...Vlani sme tu boli tiež a tiež sme ulovili dvoch samcov a pilot ktorý nemal o nič väčšie lietadlo sa nebál ich naložiť!!

Pilot sa našťval a hovorí: Do kelu, predsa dokážem lietať ako ostatní! Dobre, naložte to! Naložili lietadlo, pilot nahodil motor a rozbehli sa po zamrznutom jazere. Lietadlo sa ťažko odlepilo od zeme, nemalo však dostatočnú stúpavosť, štrajchlo o vrcholce stromov, prevrátilo sa a tresklo na zem. Z trosiek sa vyhrabe pilot otrasený nárazom a hovorí:- Kde to sme?

Jeden z lovcov sa rozhladne a skonštatuje:- No, povedal by som že tak o sto metrov ďalej ako vlani...

HÁDANKA

Chlap s holou hlavou a drevenou nohou bol pozvaný na maškarný ples. nevedel čo si má obliecť, tak napísal do požičovne kostýmov aby mu poradili. O pár dní mu prišiel balík s krátkym vysvetlením: Vážený pane, posielame vám pirátsky oblek, bodkovanú šatku na hlavu, a s vašou drevenou nohou budete vyzerat' presne ako pirát. Toto urazilo chlapíka a odpísal im že takáto výbava iba zvýrazní jeho invaliditu a postih. Požičovňa mu poslala ďalší balík s listom: Vážený pane prepáčte nám za poslednú zásielku, tu vám posielame rúcho mnicha. Róba vám zakryje drevenú nohu a s vašou holou hlavou budete presne ako mnich.

Toto ho rozčertilo ešte viac a odpísal im že takýto prevlek odvedie pozornosť z jeho drevenej nohy na jeho plešatú hlavu. Za pár dní mu došiel malý balík v ktorom bola iba čokoládová poleva, drvené oriešky a list:

Vážení čitatelia, čo myslíte, čo bolo v liste, čo poradila požičovňa kostýmov svojmu klientovi ako vhodnú masku? Rozmýšľajte, odpoveď uverejníme v budúcom čísle!!

Inzercia

Turisti z obce Horné Naštice Vás srdečne pozývajú dňa **15. mája 2010** /sobota/ do kultúrneho domu v Žitnej-Radiši na nultý ročník tanečnej párovej zábavy

na

TURISTICKÝ MAJÁLES

so začiatkom o 20.00 hod v sále Kultúrneho domu

- ☞ Do tanca a na dobrú náladu hrá hudobná skupina **KTM**.
- ☞ Vstupné **10 Eur/osoba**, vstupné obsahuje 1/2 litra vína, 2x večera, káva.
- ☞ Súčasťou tanečnej zábavy bude samozrejme **tombola**.
- ☞ Info a prihlášky: **Kšišňan Ivan** 0918 435 317 alebo v obci Žitná-Radiša **Kušnier Ivan** 0907 697 963

Upozornenie: Na drahé róby a obleky si vonkoncom nepotrpite!!